

SENTENZA TAL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (Ir-Raba' Awla)

20 ta' Mejju 2010*

Fil-Kawża C-138/09,

li għandha bħala suġġett talba għal deċiżjoni preliminari skont l-Artikolu 234 KE, imressqa mit-Tribunale ordinario di Palermo (l-Italja), permezz ta' deċiżjoni tat-23 ta' Jannar 2009, li waslet fil-Qorti tal-Ġustizzja fil-15 ta' April 2009, fil-proċedura

Todaro Nunziatina & C. Snc

vs

Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia,

* Lingwa tal-kawża: it-Taljan.

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (Ir-Raba' Awla),

komposta minn J.-C. Bonichot, President tal-Awla, C. Toader, K. Schiemann, P. Kūris (Relatur) u L. Bay Larsen, Imħallfin

Avukat Ġenerali: N. Jääskinen,
Reġistratur: R. Şereş, Amministratur,

wara li rat il-proċedura bil-miktub u wara s-seduta tat-3 ta' Marzu 2010,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippreżentati:

- għall-Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia, minn G. Palmieri, bħala aġent, assistita minn F. Arena, avvocato dello Stato,

- għal Todaro Nunziatina & C. Snc, minn G. Bentivegna, avukat,

- għall-Kummissjoni Ewropea, minn D. Grespan, bħala aġent,

wara li rat id-deċiżjoni, meħuda wara li nstema' l-Avukat Ġenerali, li l-kawża tinqata' mingħajr konkluzjonijiet,

tagħti l-preżenti

Sentenza

- 1 It-talba għal deċiżjoni tirrigwarda l-interpretazzjoni tad-Deċiżjoni tal-Kummissjoni SG (95) D/15975, tal-11 ta' Diċembru 1995, dwar il-Liġi Reġjonali Nru 27 tal-15 ta' Mejju 1991 tar-Reġjun ta' Sicilia li ttipprovdi miżuri favur ix-xogħol (għajjnuna mill-Istat NN 91/A/95) (iktar 'il quddiem id-“Deċiżjoni tal-1995”) u d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni 2003/195/KE, tas-16 ta' Ottubru 2002, dwar skema ta' għajjnuna li l-Italja għandha l-intenzjoni timplementa favur ix-xogħol fir-Reġjun ta' Sicilia — C 56/99 (ex N 668/97) (ĠU 2003 L 77, p. 57), kif ukoll il-validità ta' dawn id-deċiżjonijiet.
- 2 Din it-talba tressqet fil-kuntest ta' kawża bejn Todaro Nunziatina & C. Snc (iktar 'il quddiem “Todaro Nunziatina”), kumpanija li għandha s-sede tagħha f'Sicilia (l-Italja), u l-Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia, (iktar 'il quddiem l-“amministrazzjoni”), dwar il-ħlas tas-somma ta' EUR 45 320.64, flimkien mal-interessi legali, dovuta taħt is-sussidji previsti fl-Artikolu 10 tal-Liġi Reġjonali Nru 27 tal-15 ta' Mejju 1991, tar-Reġjun ta' Sicilia, li ttipprovdi miżuri favur ix-xogħol (GURS Nru 25, tat-18 ta' Mejju 1991, iktar 'il quddiem il-“Liġi 27/91”).

Il-kuntest ġuridiku

Il-leġiżlazzjoni Komunitarja

- 3 L-Artikolu 1(ċ) tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 659/1999, tat-22 ta' Marzu 1999, li jstabbilixxi regoli dettaljati għall-applikazzjoni tal-Artikolu [88 KE] (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol. 1, p. 339) jipprovdi:

“Għall-għan ta’ dan ir-Regolament:

[...]

- ċ) ‘għajjnuna ġdida’ għandha tfisser kull għajjnuna, jiġifieri, skemi ta’ għajjnuna u għajjnuna individwali, li m’hijiex għajjnuna eżistenti, li jinkludu tibdil lill-għajjnuna eżistenti”.

- 4 Fid-Deciżjoni tal-1995, il-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej ma qajmitx oġġezzjonijiet fir-rigward tal-mizuri ta’ għajjnuna proposti fil-Liġi 27/91, peress li hija kkunsidrat lil dawn il-mizuri kompatibbli mat-Trattat KE. Barra minn hekk, fl-imsemmija deciżjoni, il-Kummissjoni kienet stiednet l-Istat Membru kkonċernat jinnotifika mill-ġdid il-liġi inkwistjoni fil-każ ta’ rifużjament ta’ din l-għajjnuna wara l-1997.

- 5 Fil-punt 10 tal-motivi tad-Deċiżjoni 2003/195, il-Kummissjoni tirrileva li “l-Artikolu 11(1) tal-[Liġi Reġjonali Nru 16 tas-27 ta’ Mejju 1997 tar-Reġjun ta’ Sicilia, li tawtorizza l-infiq għall-użu tal-provvisti inklużi fil-fondi ġenerali tal-baġit tar-Reġjun għas-sena 1997 (GURS Nru 27, tal-31 ta’ Mejju 1997, iktar ’il quddiem il-‘Liġi 16/97’)] jikkonċerna r-rifinanzjament, għas-snin 1997 u 1998, ta’ skema ta’ għajjnuna (NN 91/A/95), stabbilita bl-Artikolu 10 tal-[Liġi 27/91], approvata mill-Kummissjoni fl-14 ta’ Novembru 1995 u li skadiet fi tmiem l-1996”. [traduzzjoni mhux ufficjali]
- 6 L-Artikolu 6 tad-Deċiżjoni 2003/195 jipprovdi:

“L-iskema ta’ għajjnuna prevista mill-Artikolu 11(1) tal-Liġi Reġjonali ta’ Sicilia 16 tas-27 ta’ Mejju 1997, li l-Italja għandha l-intenzjoni li timplimenta, hija inkompatibbli mas-suq komuni.

Għaldaqstant, din l-iskema ma tistax tiġi implementata.” [traduzzjoni mhux ufficjali]

Il-leġiżlazzjoni nazzjonali

- 7 L-Artikoli 9 sa 11 tal-Liġi 27/91 jipprevedu diversi forom ta’ għajjnuna sabiex jinkoraġġixxu x-xogħol f’Sicilia.

8 L-Artikolu 10 tal-Liġi 27/91 jipprovdi b'mod partikolari li:

“1. Il-Ministru Reġjonali tax-xogħol, tas-sigurtà soċjali, tat-taħriġ professjonali u tal-emigrazzjoni huwa awtorizzat, anki fil-kuntest ta' ftehim previst fl-Artikolu 8 tal-Liġi Reġjonali Nru 35 tat-8 ta' Novembru 1988, jagħti lill-kumpaniji li joperaw fl-oqsma tal-artiġjanat, tat-turiżmu u tal-ambjent, kif ukoll lil persuni li jhaddmu rreġistrati fir-reġistri professjonali, li jimpjegaw nies b'kuntratt ta' taħriġ u ta' xogħol skont l-Artikolu 3 tad-Digriet-Liġi Nru 726 tat-30 ta' Ottubru 1984, konvertit bil-Liġi Nru 863 tad-19 ta' Diċembru 1984, u abbażi ta' proġetti approvati minn qabel mill-Commissione regionale per l'impiego (Kummissjoni reġjonali tal-impjieg), sussidji fuq ir-remunerazzjoni li jammontaw għal:

- a) 30% tar-remunerazzjoni dovuta skont ftehim kollettiv settorjali, għat-tul tal-kuntratt ta' taħriġ jew ta' xogħol. Dan il-perċentwali jilhaq il-50% meta r-reklutaġġ isir għal proġetti konformi mal-ftehim previst fl-Artikolu 8 tal-Liġi Reġjonali Nru 35 tat-8 ta' Novembru 1988, jew fil-każijiet ipprovduti fl-Artikolu 9(2);
- b) 50%, 40% u 25% tar-remunerazzjoni dovuta skont ftehim kollettiv settorjali, għall-ewwel, għat-tieni u għat-tielet sena rispettivament, fil-każ taż-żamma tal-attività għal żmien indeterminat, ta' haddiema impjegati b'kuntratt ta' taħriġ u ta' xogħol. Dawn is-sussidji jilhqu rispettivament 65%, 50% u 50% għall-ewwel, għat-tieni u għat-tielet sena fil-każijiet ipprovduti fl-Artikolu 9(2).

2. Id-dispożizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 japplikaw għal haddiema impjegati b'kuntratt ta' taħriġ u ta' xogħol matul perijodu bejn l-ewwel jum tax-xahar wara dak li fih tidhol fis-sehħ il-liġi preżenti u l-31 ta' Diċembru 1996, bil-kundizzjoni li ma jkunx hemm tnaqqis tal-persunal mill-kumpanija matul it-tmax-il xahar preċedenti. Id-dispożizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 relatati mal-punt (b) japplikaw ukoll

fil-kazijiet ta' attività għal żmien indeterminat, matul il-perijodu msemmi iktar 'il fuq, minn haddiema impjegati b'kuntratt ta' taħriġ u ta' xogħol.

[...]"

- 9 L-Artikolu 11(1) tal-Liġi 16/97 jipprovdi:

“Għall-finijiet imsemmija fl-Artikolu 10 tal-[Liġi 27/91], huma awtorizzati spejjeż addizzjonali fl-ammont ta' ITL 82000 miljun (artikolu 33709) għas-sena 1997. L-iskadenza tal-31 ta' Diċembru 1999 imsemmija fl-Artikolu 69 tal-Liġi Reġjonali Nru 6 tas-7 ta' Marzu 1997 tikkonċerna wkoll il-miżuri msemmija fl-Artikoli 9 u 10 tal-[Liġi 27/91], kif emendata u kkompletata sussegwentement.”

Il-kawża prinċipali u d-domandi preliminari

- 10 Mid-deċiżjoni tar-rinviju jirriżulta li Todaro Nunziatina pprezentat applikazzjoni għal għajnuna skont l-Artikolu 10(1)(a) u (b) tal-Liġi 27/91 għar-reklutaġġ ta' żewġ haddiema b'kuntratt ta' taħriġ u ta' xogħol, kuntratti li sussegwentement inbidlu f'kuntratti għal żmien indeterminat. Għal dan il-għan, hija pprezentat sitt applikazzjonijiet għal sussidju marbuta mal-perijodu bejn l-1 ta' Ġunju 1996 u t-30 ta' Settembru 1999.

11 Peress li l-amministrazione ma ħallsitx l-għajjnuna mitluba, Todaro Nunziatina pprezentat rikors quddiem it-Tribunale ordinario di Palermo, sabiex tikseb il-ħlas tas-somma ta' EUR 45 320.64, flimkien mal-interessi legali. L-amministrazione tikkontesta din it-talba billi ssostni, essenzjalment, li ma hijiex awtorizzata tagħti għajjnuna minħabba d-Deciżjoni 2003/195.

12 F'dan il-kuntest, it-Tribunale ordinario di Palermo ddecidiet li tissospendi l-proċeduri quddiemha u li tressaq is-segwenti domandi preliminari quddiem il-Qorti tal-Gustizzja:

“1) Peress li l-iskema ta' għajjnuna (identifikata bin-Nru NN 91/A/95) introdotta mir-Reġjun ta' Sicilia permezz tal-Artikolu 10 tal-[Liġi 27/91], tipprovdi mekkanizmu għal sussidji għal numru ta' snin, għal minimu ta' sentejn, u għal massimu ta' ħames snin (sentejn għal reklutaġġ b'kuntratti ta' taħriġ u ta' xogħol flimkien ma' massimu ta' tliet snin fil-każijiet fejn dawn il-kuntratti nbidlu f'kuntratti għal terminu indefinit), il-[Kummissjoni], permezz tad-[Deciżjoni tal-1995] li approvat l-implementazzjoni tal-iskema, kellha l-intenzjoni:

- tawtorizza b'mod ġenerali tali applikazzjoni temporali u ekonomika fir-rigward tal-benefiċċji (sentejn u tliet snin), jew *a contrario*,
- tawtorizza, ekklużivament jew sussidjarjament, l-għoti ta' sussidji għal reklutaġġ b'kuntratti ta' taħriġ u ta' xogħol (matul is-sentejn ħajja ta' tali kuntratti) jew l-għoti ta' sussidji għat-trasformazzjoni f'kuntratti għal terminu indefinit tal-kuntratti ta' haddiema li precedentement kienu reklutati b'kuntratti ta' taħriġ u ta' xogħol (matul tliet snin b'effett mid-data tal-bdil)?

2) It-terminu tas-sena finanzjarja 1997 għall-implementazzjoni tal-għajjnuna mill-Istat, stabbilit mill-[Kummissjoni] bid-[Deċiżjoni tal-1995] fir-rigward tal-awtorizzazzjoni tal-iskema introdotta mill-Artikolu 10 tal-[Liġi 27/91], għandu jiġi interpretat fis-sens li huwa:

— t-terminu għall-previżjoni inizjali tal-ispejjeż għal għajjnuna li, fi kwalunkwe każ, għandha tithallas matul is-snin sussegwenti (skont l-interpretazzjonijiet differenti possibbli, iċċitati iktar 'il fuq, tal-għajjnuna awtorizzata), jew pjuttost

— t-terminu finali għal hlas materjali tas-sussidji stess mill-korpi reġjonali kompetenti?

3) Fir-rigward ta' reklutaġġ b'kuntratt ta' taħriġ u ta' xogħol skont l-Artikolu 10 tal-[Liġi 27/91], li beda, per eżempju, fl-1 ta' Jannar 1996, u għalhekk matul il-perijodu ta' implementazzjoni tal-għajjnuna stabbilit fid-[Deċiżjoni tal-1995], ir-Reġjun ta' Sicilia seta' (jew kellu) japplika konkretament l-iskema ta' għajjnuna inkwistjoni għas-snin kollha awtorizzati (jiġifieri sentejn flimkien ma' tliet snin), u dan ukoll meta, kif inhuwa l-każ fl-eżempju ċċitat iktar 'il fuq, l-implementazzjoni tal-iskema awtorizzata tinkludi l-hlas materjali tas-sussidju sal-31 ta' Diċembru 2001 (jiġifieri, 1996 + hames snin = 2001)?

4) Il-[Kummissjoni], permezz tad-Deċiżjoni 2003/195 [...], li l-Artikolu 1 tagħha jipprovdi: 'l-iskema ta' għajjnuna li l-Italja għandha l-intenzjoni li timplimenta

skont l-Artikolu 11(1) tal-[Liġi 16/97], hija inkompatibbli mas-suq komuni. Għaldaqstant, din l-iskema ma tistax tiġi implementata, kellha l-intenzjoni:

— tirrifjuta l-awtorizzazzjoni tal-iskema tal-għajnuna l-‘gdida’ inkluża fl-Artikolu 11 tal-[Liġi 16/97], peress li kkunsidrata bħala skema ‘awtonoma’ intiża li testendi l-perijodu ta’ implementazzjoni tal-għajnuna stabbilit mill-Artikolu 10 tal-Liġi Reġjonali Nru 27/91 lil hinn mil-31 ta’ Diċembru 1996 billi tinkludi wkoll l-ispejjeż tar-reklutaġġ u/jew ta’ trasformazzjoni li ġew inkorsi fl-1997 u fl-1998, jew

— kuntrarjament, li effettivament tipprekludi r-Regjun milli jqassam materjalment ir-rizorsi ekonomiċi, sabiex twaqqaf il-ħlas konkret tal-għajnuna mill-Istat stabbilita bl-Artikolu 10 tal-Liġi Reġjonali Nru 27/91, anki għar-reklutaġġi u/jew it-trasformazzjonijiet li saru qabel il-31 ta’ Diċembru 1996?

5) Jekk l-interpretazzjoni tad-[Deciżjoni 2003/195] magħzula tkun dik espota fl-ewwel inċiż tal-punt 4, din id-deciżjoni hija kompatibbli mal-interpretazzjoni tal-Artikolu [87 KE], invokata mill-Kummissjoni bħala bażi għal sitwazzjonijiet simili ta’ eżenzjoni mill-kontribuzzjonijiet tas-sigurtà soċjali għal kuntratti ta’ taħriġ u ta’ xogħol imsemmija fid-Deciżjoni 2000/128/KE tal-11 ta’ Mejju 1999[, dwar l-iskemi ta’ għajnuna implementati mill-Italja favur miżuri għax-xogħol, (ĠU 2000, L 42, p. 1)] ([...] speċifikament imfakkra fil-motivi tad-deciżjoni ta’ inkompatibbiltà tal-2002) u fid-Deciżjoni 2003/739/KE tat-13 ta’ Mejju 2003[, dwar l-għajnuna mill-Istat li l-Italja għandha l-intenzjoni li timplimenta favur ix-xogħol fir-Regjun ta’ Sicilia (ĠU L 267, p. 29)]?

6) Jekk l-interpretazzjoni tad-[Deciżjoni 2003/195] magħzula tkun dik espota fit-tieni inċiż tal-punt 4, liema interpretazzjoni għandha tingħata lid-deciżjoni

preċedenti ta' awtorizzazzjoni tal-miżuri tal-għajnuna, u dan b'kunsiderazzjoni għat-tifsira doppja li tista' tingħata lill-aġġettiv 'addizzjonali': 'addizzjonali fir-rigward tal-baġit stabbilit bid-deċiżjoni tal-Kummissjoni' jew 'addizzjonali fir-rigward tal-finanzjament magħmul mir-Reġjun, biss sal-baġit tal-1996'?

- 7) Fl-aħħar nett, liema għajnuna għandha tiġi kkunsidrata bħala legali u liema għajnuna għandha tiġi kkunsidrata bħala illegali skont il-Kummissjoni?

- 8) Liema mill-partijiet fil-kawża prinċipali [(Todaro Nunziatina jew l-amministrazione)] għandhom l-obbligu li jippruvaw li l-baġit stabbilit mill-Kummissjoni ma nqabizx?

- 9) Ir-rikonixximent eventwali favur impriżi benefiċjarji, ta' interessi legali għal h̄las tardiv tas-sussidji kkunsidrati legali u ammissibbli għandu jittiehed inkunsiderazzjoni meta jiġi evalwat jekk inqabizx il-baġit awtorizzat inizjalment bid-[Deċiżjoni tal-1995]?

- 10) Fil-każ fejn din hija inkluża fid-determinazzjoni ta' dan il-qbiż, liema perċentwali tal-interessi għandha tiġi applikata?"

Fuq id-domandi preliminari

Fuq l-ammissibbiltà tat-tieni, tal-ħames u tat-tmien domandi

Fuq l-ammissibbiltà tal-ħames domanda

— Osservazzjonijiet ippreżentati lill-Qorti tal-Ġustizzja

- ¹³ Il-Kummissjoni tikkunsidra li din id-domanda tirrigwarda l-validità tad-Deciżjoni 2003/195. Hija tqis li l-qorti tar-rinviju tixtieq tkun taf jekk din id-deciżjoni hijiex kompatibbli mal-interpretazzjoni tal-Artikolu 87 KE li segwiet il-Kummissjoni fid-Deciżjonijiet 2000/128 u 2003/739. F'dan ir-rigward, il-Kummissjoni tosserva li l-ħames domanda ma hijiex rilevanti għall-eżitu tal-kawża prinċipali.
- ¹⁴ Todaro Nunziatina ssostni li din id-domanda ma hijiex rilevanti sabiex tingħata deciżjoni fil-kawża prinċipali peress li d-Deciżjonijiet 2000/128 u 2003/739 jikkonċernaw sitwazzjonijiet differenti minn dawk fil-kawża prinċipali.

— Il-kunsiderazzjonijiet tal-Qorti tal-Ġustizzja

- 15 Id-domanda għall-evalwazzjoni tal-validità tad-Deciżjoni 2003/195 saret mill-qorti tar-rinviju.
- 16 F'dan ir-rigward, għandu jtifkakar li l-Qorti tal-Ġustizzja tista' tiddeciedi li ma tagħtix deciżjoni fir-rigward ta' domanda preliminari dwar l-eżami tal-validità ta' att Komunitarju meta jidher b'mod manifest li din l-evalwazzjoni, mitluba mill-qorti nazzjonali, ma għandha ebda rabta mal-fatti jew mas-sugġett tal-kawża prinċipali (sentenza tal-10 ta' Jannar 2006, Cassa di Risparmio di Firenze *et*, C-222/04, Ġabra p. I-289, punt 75 kif ukoll il-ġurisprudenza ċċitata).
- 17 Id-Deciżjoni 2003/195 teżamina l-kompatibbiltà, fir-rigward tal-Artikoli 87 KE *et seq*, tal-Artikolu 11(1) tal-Liġi 16/97 dwar ir-rifinanzjament għas-snin 1997 u 1998 ta' skema ta' għajjnuna introdotta mill-Artikolu 10 tal-Liġi 27/91 li giet approvata bid-Deciżjoni tal-1995.
- 18 Min-naħa l-oħra, id-Deciżjoni 2000/128 teżamina l-kompatibbiltà, fir-rigward tal-Artikoli 87 KE *et seq*, ta' għajjnuna mill-Istat favur ix-xogħol implementata fuq livell nazzjonali mir-Repubblika Taljana, minbarra dawk imsemmija mid-Deciżjoni 2003/195 u taċċetta li din l-għajjnuna hija parzjalment kompatibbli mas-suq komuni.
- 19 Barra minn hekk, id-Deciżjoni 2003/739 teżamina wkoll, fir-rigward tal-Artikoli 87 KE *et seq*, ir-rifinanzjament, għall-perijodu 2000-2006, ta' skema ta' għajjnuna fir-Regjun ta' Sicilia approvata mill-Kummissjoni fil-25 ta' Frar 1998 u bbażata fuq il-Liġi Reġjonali 30/97 li tipprowdi għajjnuna, fil-forma ta' eżenzjoni totali mill-ispejjeż għall-perijodu massimu ta' sitt snin, fil-każ ta' holqien ta' xogħol, kemm jekk huwa marbut ma' investment jew le.

- 20 Konsegwentement, għandu jiġi kkonstatat li l-qorti tar-rinviju ma pprovdiet ebda spjegazzjoni fir-rigward tal-interpretazzjoni differenti tal-Artikolu 87 KE li d-Deciżjonijiet 2000/128 u 2003/739 imsemmija iktar 'il fuq għandhom jiżguraw kompatibbiltà miegħu.
- 21 Fi kwalunkwe każ, il-prassi deciżjonali tal-Kummissjoni f'każijiet oħra, bħal fid-Deciżjonijiet 2000/128 u 2003/739, ma tistax taffettwa l-validità tad-Deciżjoni 2003/195 li tista' tiġi evalwata biss fid-dawl tar-regoli oġġettivi tat-Trattat.
- 22 Konsegwentement, il-ħames domanda għandha tiġi ddikjarata inammissibbli.

Fuq l-ammissibbiltà tat-tieni u tat-tmien domandi

— Osservazzjonijiet ipprezentati quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja

- 23 Todaro Nunziatina tqis li t-tieni domanda preliminari hija inammissibbli peress li teħtieġ interpretazzjoni tal-leġiżlazzjoni nazzjonali li ma għandhiex issir mill-Qorti tal-Ġustizzja.

- 24 Il-Kummissjoni u l-amministrazzjoni jsostnu l-inammissibbiltà tat-tmien domanda minhabba li l-aspett tad-dritt Komunitarju li qiegħda tintalab l-interpretazzjoni tiegħu mill-qorti tar-rinviju ma jistax jiġi identifikat b'mod ċar.

— Il-kunsiderazzjonijiet tal-Qorti tal-Ġustizzja

- 25 Għandu jittfakkar li, hija biss il-qorti nazzjonali, li quddiemha tressqet il-kawża u li għandha tassumi r-responsabbiltà għad-deċiżjoni għudizzjarja sussegwenti, li għandha tevalwa, fid-dawl ta' ċirkustanzi partikolari tal-kawża, kemm in-neċessità ta' deċiżjoni preliminari sabiex tkun f'pożizzjoni li tagħti d-deċiżjoni tagħha kif ukoll ir-rilevanza tad-domandi li hija tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja (ara, b'mod partikolari, is-sentenza tas-17 ta' Ġunju 1999, Piaggio, C-295/97, Ġabra p. I-3735, punt 24 u l-ġurisprudenza ċċitata, kif ukoll tad-9 ta' Marzu 2010, *ERG et*, C-378/08, Ġabra p. I-1919, punt 73).
- 26 L-ewwel nett, għandu jiġi kkonstatat li t-tieni domanda, li tikkonsisti fl-interpretazzjoni tal-kunċett ta' "terminu tas-sena finanzjarja 1997 għall-implementazzjoni tal-għajjnuna mill-Istat", tikkonċerna d-Deċiżjoni tal-1995 u hija direttament importanti għall-eżitu tal-kawża prinċipali u, it-tieni nett, li t-tmien domanda ma hijiex kompletament irrilevanti mad-Deċiżjoni tal-1995 peress li għandha l-effett li tippermetti lill-qorti tar-rinviju tikkonstata l-użu tal-baġit allokat għall-għajjnuna koperta minn din id-deċiżjoni.
- 27 Għaldaqstant, għandha tingħata risposta għat-tieni u għat-tmien domandi preliminari.

Fuq l-ewwel sat-tielet domandi preliminari

- 28 Permezz tal-ewwel sat-tielet domandi tagħha, li għandhom jiġu eżaminati flimkien, il-qorti tar-rinviju titlob lill-Qorti tal-Ġustizzja tinterpreta d-Deciżjoni tal-1995 sabiex tiddetermina l-portata tagħha.
- 29 F'dan ir-rigward, għandu jiġi kkonstatat li, permezz tad-Deciżjoni tal-1995, il-Kummissjoni ddecidiet li ma tqajjimx oġġezzjonijiet fir-rigward tal-iskema ta' għajjnuna favur ix-xogħol ipprovduta bil-Liġi 27/91.
- 30 Din l-iskema ta' għajjnuna, implementata mir-Reġjun ta' Sicilia, kellha l-għan li tinkoraġġixxi t-taħriġ u l-holqien ta' xogħol. Din kellha tapplika b'effett mis-sena 1991, iżda kien biss fit-18 ta' Mejju 1995 li l-Gvern Taljan, skont l-Artikolu 88(3) KE, innotifikaha lill-Kummissjoni.
- 31 Għall-interpretazzjoni tad-Deciżjoni tal-1995, għandu jiġi eżaminat mhux biss it-test tagħha, li sunt tiegħu ġie ppubblikat fil-*Ġurnal Uffiċjali tal-Komunitajiet Ewropej* tal-21 ta' Diċembru 1995, iżda għandu wkoll isir riferiment għan-notifika tal-mizuri adottati mill-Gvern Taljan fit-18 ta' Mejju 1995.
- 32 Mill-eżami ta' dawn id-dokumenti jirriżulta li l-għajjnuna mill-Istat innotifikata hija dik prevista fl-Artikoli 9 sa 11 tal-Liġi 27/91 u li fir-rigward tagħha sar tqassim annwali tal-baġit sabiex jiġi żgurat il-finanzjament tagħha.

- 33 Fir-rigward tad-domandi magħmula mill-qorti tar-rinviju, l-eżami tal-portata tad-Deciżjoni tal-1995 għandu jiġi limitat għall-Artikolu 10 tal-Liġi 27/91.
- 34 L-imsemmi Artikolu 10 essenzjalment jipprova żewġ miżuri ta' għajjnuna mill-Istat. L-ewwel waħda tikkonsisti fl-għoti ta' sussidju ekwivalenti għal 30% jew 50% tar-remunerazzjoni ta' haddiema impjegati b'kuntratt ta' taħriġ jew ta' xogħol, għat-tul kollu tal-kuntratti bil-kundizzjoni li l-haddiema kienu ġew impjegati matul il-perijodu bejn l-ewwel jum tax-xahar wara dak li fih tidhol fis-seħħ il-Liġi 27/91 u l-31 ta' Diċembru 1996.
- 35 It-tieni tikkonsisti fl-għoti ta' sussidju digressiv li jvarja minn 50% għal 25% tar-remunerazzjoni tal-haddiema fil-każ li tali kuntratt jinbidel f'kuntratt għal żmien indeterminat matul l-ewwel tliet snin ta' dan il-kuntratt bil-kundizzjoni li tali bdil ikun seħħ matul il-perijodu bejn l-ewwel jum tax-xahar wara dak li fih tidhol fis-seħħ il-Liġi 27/91 u l-31 ta' Diċembru 1996 u tirrigwarda l-haddiema impjegati qabel dan il-perijodu.
- 36 Sussegwentement, għandu jiġi kkonstatat, l-ewwel nett, li dawn iż-żewġ miżuri ta' għajjnuna ma jistgħux ikunu kumulattivi *ratione temporis* fir-rigward tal-istess haddiem peress li, sabiex jibbenefika mit-tieni għajjnuna wara li jkun inbidel il-kuntratt għal żmien determinat, il-haddiem għandu jkun ġie impjegat qabel id-data tad-dhul fis-seħħ tal-Liġi 27/91.
- 37 It-tieni nett, il-hlas tas-somom allokatu bhala għanjuna jista', bla ħsara għar-regoli tal-baġit nazzjonali, isir wara l-31 ta' Diċembru 1996.

- 38 Min-naħa l-oħra, il-fatt li jwassal għall-għajjnuna, jiġifieri r-reklutaġġ ta' haddiem fl-ewwel każ jew il-bdil tal-kuntratt f'kuntratt għal żmien indeterminat fit-tieni każ, għandu jseħħ qabel il-31 ta' Diċembru 1996.
- 39 Barra minn hekk, kif jirriżulta min-nota deskrittiva annessa mal-ittra ta' notifika tat-18 ta' Mejju 1995 imsemmija iktar 'il fuq, l-ammont tal-baġit approvat mill-Kummissjoni għal dawn iż-żewġ miżuri previsti fl-Artikolu 10 tal-Liġi 27/91 jammonta għal ITL 159 biljun, jiġifieri madwar EUR 79.5 miljun, għas-snin 1991 sa 1996.
- 40 F'dan ir-rigward, għandu jiġi nnotat li d-Deciżjoni tal-1995 sempliċement tistabbilixxi l-limitu tal-impenn tal-ammont tal-baġit u la tippreċiża u lanqas tinterferixxi fir-regoli tal-ħlas ta' din l-għajjnuna li jibqgħu rregolati mid-dispożizzjonijiet nazzjonali.
- 41 Mill-kunsiderazzjonijiet preċedenti jirriżulta li r-risposta li għandha tingħata għall-ewwel sat-tielet domanda għandha tkun li d-Deciżjoni tal-1995 għandha tiġi interpretata fis-sens li aċċettat bħala kompatibbli mas-suq komuni għajjnuna mill-Istat komposta minn żewġ miżuri previsti fl-Artikolu 10(1)(a) u (b) tal-Liġi 27/91, li ma jistgħux ikunu kumulattivi u li l-fatt li jwassal għalihom, jiġifieri r-reklutaġġ ta' haddiem jew it-trasformazzjoni ta' kuntratt f'kuntratt għal terminu indefinit, għandu jseħħ qabel il-31 ta' Diċembru 1996, iżda l-ħlas li jirriżulta minnhom jista' jitwettaq wara din id-data, sa fejn ir-regoli tal-baġit u finanzjarji nazzjonali ma jipprekludux dan u sa fejn jiġi osservat l-ammont tal-baġit approvat mill-Kummissjoni.

Fur ir-raba', is-sitt u s-seba' domandi preliminari

- 42 Permezz tar-raba', tas-sitt u tas-seba' domandi, li għandhom jiġu eżaminati flimkien, il-qorti tar-rinviju essenzjalment titlob li l-Qorti tal-Gustizzja joghġobha tinterpreta l-Artikolu 1 tad-Deċiżjoni 2003/195 sabiex jiġi ddeterminat jekk l-għajnuna li għaliha tirreferi din id-deċiżjoni hijex għajnuna ġdida.
- 43 Fl-Artikolu 1 tad-Deċiżjoni 2003/195, il-Kummissjoni ddikjarat inkompatibbli mas-suq komuni l-iskema ta' għajnuna prevista fl-Artikolu 11(1) tal-Liġi 16/97.
- 44 Din tal-aħħar tipprovdi, fid-dawl tat-tieni premessa ta' din id-deċiżjoni, ir-rifinanzjament għas-snin 1997 u 1998 tal-iskema ta' għajnuna introdotta bl-Artikolu 10 tal-Liġi 27/91, għall-ammont addizzjonali ta' ITL 82 biljun, jiġifieri madwar EUR 42.3 miljun.
- 45 F'dan ir-rigward, għandha tiġi kkunsidrata bħala għajnuna ġdida, fis-sens tal-Artikolu 1(ċ) tar-Regolament 659/1999, "kull għajnuna, jiġifieri, skemi ta' għajnuna u għajnuna individwali, li m'hijiex għajnuna eżistenti, li jinkludu tibdil lill-għajnuna eżistenti".
- 46 Barra minn hekk, skont ġurisprudenza stabbilita, għandhom jiġu kkunsidrati bħala għajnuna ġdida l-mizuri meħuda wara d-dhul fis-seħh tat-trattat li jagħtu jew jemendaw għajnuna, indipendentement mill-fatt dwar jekk dawn il-bidliet jirrigwardawx għajnuna eżistenti jew proġetti inizjali nnotifikati lill-Kummissjoni (sentenza tat-23 ta' Frar 2006, *Atzeni et*, C-346/03 u C-529/03, *Ġabra* p. I-1875, punt 51 kif ukoll il-ġurisprudenza ċċitata).

- 47 Minn dan isegwi li, billi jipprovdi kemm zieda tal-baġit allokat għall-iskema ta' għajjnuna msemmi fl-Artikolu 10 tal-Liġi 27/91, fil-każ ineżami ta' iktar minn 50 %, kif ukoll estensjoni ta' sentejn tal-perijodu li matulu kienu applikabbli l-kundizzjonijiet għall-għoti ta' din l-iskema, l-Artikolu 11(1) tal-Liġi 16/97 holoq għajjnuna ġdida distinta mill-għajjnuna msemmija fid-Deċiżjoni tal-1995. Kienet biss din l-għajjnuna ġdida li giet iddikjarata inkompatibbli mas-suq komuni mill-Kummissjoni fid-Deċiżjoni 2003/195.
- 48 Għaldaqstant, ir-reklutaġġ ta' haddiema impjegati b'kuntratt ta' taħriġ u ta' xogħol jew il-bdil ta' kuntratti ta' taħriġ u ta' xogħol f'kuntratti għal żmien indeterminat li sar b'effett mill-1 ta' Jannar 1997 ma jstax jagħti lok għall-għoti ta' għajjnuna.
- 49 Għalhekk, ir-risposta li għandha tingħata għar-raba', għas-sitt u għas-seba' domandi għanda tkun li l-Artikolu 1 tad-Deċiżjoni 2003/195 għandu jiġi interpretat fis-sens li l-iskema ta' għajjnuna prevista fl-Artikolu 11(1) tal-Liġi 16/97 tikkostitwixxi għajjnuna ġdida, distinta minn dik prevista fl-Artikolu 10 tal-Liġi 27/91. L-imsemmi Artikolu 1 jipprekludi l-għoti ta' sussidji fir-rigward ta' kwalunkwe reklutaġġ b'kuntratt ta' taħriġ u ta' xogħol jew il-bdil ta' kuntratti ta' taħriġ jew ta' xogħol f'kuntratti għal żmien indeterminat wara l-1 ta' Jannar 1997.

Fuq it-tmien domanda preliminarja

- 50 Permezz tat-tmien domanda tagħha, il-qorti tar-rinviju essenzjalment titlob li jiġi ddeterminat liema parti fil-kawża għandha ttipprova li l-ammont tal-baġit allokat għall-mizuri ta' għajjnuna msemmija fl-Artikolu 10(1)(a) u (b) tal-Liġi 27/91, u awtorizzati mid-Deċiżjoni tal-1995, ma ġiex eżawrit.

- 51 Għandu jtfakkar, l-ewwel nett, li, kif gie rrilevat fil-punti 39 u 40 tas-sentenza preżenti, l-ammont tal-baġit aċċettat mid-Deciżjoni tal-1995 huwa dak allokat mir-Reġjun ta' Sicilia lill-iskema ta' għajnuna prevista fl-Artikolu 10(1)(a) u (b) tal-Liġi 27/91, kif iddeterminat fin-notifika tal-mizuri lill-Kummissjoni mill-Gvern Taljan fit-18 ta' Mejju 1995.
- 52 It-tieni nett, għandu jiġi kkonstatat li d-Deciżjoni tal-1995 tawtorizza skema ta' għajnuna billi tiddikjaraha kompatibbli mas-suq komuni iżda ma timponihex fuq l-Istat Membru kkonċernat.
- 53 Għalhekk, id-Deciżjoni tal-1995 ma għandhiex l-għan u l-effett li ġġiegħel lir-Repubblika Taljana tagħti l-għajnuna prevista fl-Artikolu 10(1)(a) u (b) tal-Liġi 27/91, iżda li tawtorizzaha timplimenta din l-għajnuna jekk din tkun għadha l-intenzjoni tagħha (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tal-20 ta' Novembru 2008, Foselev Sud-Ouest, C-18/08, Ġabra p. I-8745, punt 16).
- 54 Għaldaqstant, fin-nuqqas ta' leġislazzjoni Komunitarja f'dan il-qasam, hija s-sistema legali nazzjonali ta' kull Stat Membru li għandha tiddefinixxi l-modalitajiet u r-regoli probatorji intiżi li jistabbilixxu li l-ammont tal-baġit allokat lill-iskema ta' għajnuna bid-Deciżjoni tal-1995 ma nqabiżx.
- 55 Madankollu, għandu jiġi enfasizzat li l-awtoritajiet nazzjonali għandhom ikunu f'pożizzjoni li jiġġustifikaw, b'mod partikolari fuq talba tal-Kummissjoni, l-istat ta' h̄las fir-rigward ta' skema ta' għajnuna li, kif huwa l-każ tad-Deciżjoni tal-1995, il-Kummissjoni tat deciżjoni fir-rigward ta' skema li għaliha l-Istat Membru pprovda ammont ta' baġit massimu li jista' jiġi allokat individwalment lill-benefiċjarji tal-imsemmija skema.

- 56 Għaldaqstant, ir-risposta li għandha tingħata lit-tmien domanda għandha tkun li huwa l-Istat Membru kkonċernat li għandu jiddetermina l-parti fil-kawża li għandha tistabbilixxi l-prova li l-ammont tal-baġit allokat lill-miżuri msemija fl-Artikolu 10(1)(a) u (b) tal-Liġi 27/91, u awtorizzati bid-Deciżjoni tal-1995, ma ġiex eżawrit.

Fuq id-disa' u l-ghaxar domandi preliminari

- 57 Permezz tad-disa' u tal-ghaxar domandi, li għandhom jiġu eżaminati flimkien, il-qorti tar-rinviju essenzjalment tistaqsi jekk l-ammont ta' interessi legali potenzjament dovuti mir-Regjun ta' Sicilia fil-każ ta' h'las tardiv tal-ghajjnuna għandux jiġi inkluż fl-ammont tal-baġit awtorizzat mid-Deciżjoni tal-1995, u jekk dan ikun il-każ, liema hija r-rata applikabbli.
- 58 F'dan ir-rigward, għandu jitfakkar, l-ewwel nett, li l-Artikolu 88(3) KE jistabbilixxi, għall-Istati Membri, obbligu ta' notifika tal-proġetti intiżi li jstabilixxu jew jemendaw għajjnuna (sentenza tat-12 ta' Frar 2008, CELF u ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, Ġabra p. I-469, punt 33).
- 59 Skont it-tieni sentenza tal-Artikolu 88(3) KE, jekk il-Kummissjoni tqis li l-proġett innotifikat ma huwiex kompatibbli mas-suq komuni fis-sens tal-Artikolu 87 KE, hija għandha tibda minghajr dewmien il-proċedura prevista fl-Artikolu 88(2) KE (sentenza u ministre de la Culture et de la Communication, iċċitata iktar 'il fuq, punt 34).
- 60 Skont l-aħħar sentenza tal-Artikolu 88(3) KE, l-Istat Membru li għandu l-intenzjoni li jagħti għajjnuna ma jistax jimplementa l-miżuri ppjanati qabel ma l-imsemmija

proċedura tkun wasslet għal deċiżjoni finali tal-Kummissjoni (sentenza CELF u ministre de la Culture et de la Communication, iċċitata iktar 'il fuq, punt 35).

- 61 Il-projbizzjoni prevista minn din id-dispożizzjoni hija intiża li tiggarrantixxi li l-effetti ta' għajjnuna ma jipproduċux ruħhom qabel ma l-Kummissjoni jkollha terminu raġonevoli sabiex teżamina l-proġett fid-dettal, u, jekk ikun il-każ, tagħti bidu għall-proċedura prevista fl-Artikolu 88(2) KE (sentenzi tal-14 ta' Frar 1990, Franza vs Il-Kummissjoni, imsejha "Boussac Saint Frères", C-301/87, Ġabra p. I-307, punt 17, kif ukoll CELF u ministre de la Culture et de la Communication, iċċitata iktar 'il fuq, punt 36).
- 62 Minn dan isegwi li peress li d-Deciżjoni tal-1995 irrendiet l-iskema ta' għajjnuna prevista fl-Artikolu 10(1)(a) u (b) tal-Liġi 27/91 kompatibbli mas-suq komuni b'effett mid-data tal-imsemmija deċiżjoni, kull hlas tardiv tal-għajjnuna jista' biss jagħti lok għall-kalkolu tal-interessi fir-rigward tal-ammont ta' għajjnuna dovut wara din id-data.
- 63 It-tieni nett, kif jirrizulta mir-risposta għat-tmien domanda, id-dritt għall-interessi fil-każ ta' hlas tardiv tal-għajjnuna, il-modalitajiet u r-rata applikabbli għal dawn l-interessi jaqgħu taht il-kamp tad-dritt nazżjonali.
- 64 Madankollu, għandu jiġi ppreċiżat li d-Deciżjoni tal-1995 tirrigwarda biss il-miżuri ta' għajjnuna previsti mil-Liġi 27/91, b'mod partikolari, l-Artikolu 10(1)(a) u (b) fil-limitu tal-ammont tal-baġit imsemmi fin-notifika tal-miżuri li saret mill-Gvern Taljan fit-18 ta' Mejju 1995.
- 65 Min-naħa l-oħra, l-ammont tal-interessi potenzjalment dovuti fil-każ ta' hlas tardiv tal-miżuri ta' għajjnuna, fl-intier tiegħu jew parzjalment, la jista' jikkostitwixxi għajjnuna u lanqas jithallas mill-ammont tal-baġit allokati għal din l-għajjnuna.

- 66 Mill-kunsiderazzjonijiet preċedenti jirriżulta li r-risposta li għandha tingħata għad-disa' u għall-għaxar domandi għandha tkun li l-ammont tal-interessi legali potenzjalment dovuti fil-każ ta' hlas tardiv tal-għajjnuna awtorizzata mid-Deciżjoni tal-1995 għal perijodu wara din id-deciżjoni ma għandux jiġi inkluż mal-ammont tal-baġit awtorizzat minn din id-deciżjoni. Ir-rata tal-interessi u l-modalitajiet għall-applikazzjoni ta' din ir-rata jaqgħu taħt il-kamp tad-dritt nazzjonali.

Fuq l-ispejjeż

- 67 Peress li l-proċedura għandha, fir-rigward tal-partijiet fil-kawża prinċipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tiddeċiedi fuq l-ispejjeż. L-ispejjeż sostnuti għas-sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-Gustizzja, minbarra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistgħux jithallsu lura.

Għal dawn il-motivi, Il-Qorti tal-Gustizzja (Ir-Raba' Awla) taqta' u tiddeċiedi:

- 1) Id-Deciżjoni tal-Kummissjoni SG (95) D/15975, tal-11 ta' Diċembru 1995, dwar il-Liġi Reġjonali Nru 27 tal-15 ta' Mejju 1991 tar-Reġjun ta' Sicilia li ttipprovdi miżuri favur ix-xogħol (għajjnuna mill-Istat NN 91/A/95), għandha tiġi interpretata fis-sens li aċċettat bhala kompatibbli mas-suq komuni għajjnuna mill-Istat komposta minn żewġ miżuri previsti fl-Artikolu 10(1) (a) u (b) tal-imsemmija Liġi Reġjonali Nru 27, li ma jistgħux ikunu kumulattivi u li l-fatt li jwassal għalihom, jiġifieri r-reklutaġġ ta' haddiem jew it-trasformazzjoni ta' kuntratt f'kuntratt għal terminu indefinit, għandu jsehh qabel il-31 ta' Diċembru 1996, iżda l-hlas li jirriżulta minnhom jista' jitwettaq wara din id-data, sa fejn ir-regoli tal-baġit u finanzjarji nazzjonali ma jipprekludux dan u sa fejn jiġi osservat l-ammont tal-baġit approvat mill-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej.

- 2) L-Artikolu 1 tad-Deċiżjoni tal-Kummissjoni 2003/195/KE, tas-16 ta' Ottubru 2002, dwar skema ta' għajnuna li l-Italja għandha l-intenzjoni timplimenta favur ix-xogħol fir-Reġjun ta' Sicilia — C 56/99 (ex N 668/97) għandu jiġi interpretat fis-sens li l-iskema ta' għajnuna prevista fl-Artikolu 11(1) tal-Liġi Reġjonali Nru 16 tas-27 ta' Mejju 1997 tar-Reġjun ta' Sicilia, li tawtorizza l-infiq għall-użu tal-provvisti inklużi fil-fondi ġenerali tal-baġit tar-Reġjun għas-sena 1997, tikkostitwixxi għajnuna ġdida, distinta minn dik prevista fl-Artikolu 10 tal-Liġi Reġjonali Nru 27 tal-15 ta' Mejju 1991 dwar ir-Reġjun ta' Sicilia, li timplimenta miżuri favur ix-xogħol. L-imsemmi Artikolu 1 jipprekludi l-ġhotti ta' sussidji fir-rigward ta' kwalunkwe reklutaġġ b'kuntratt ta' taħriġ u ta' xogħol jew il-bdil ta' kuntratti ta' taħriġ jew ta' xogħol f'kuntratti għal żmien indeterminat wara l-1 ta' Jannar 1997.

- 3) Huwa l-Istat Membru kkonċernat li għandu jiddetermina l-parti fil-kawża li għandha tistabbilixxi l-prova li l-ammont tal-baġit allokat lill-miżuri msemmija fl-Artikolu 10(1)(a) u (b) tal-Liġi Reġjonali Nru 27 tal-15 ta' Mejju 1991 dwar ir-Reġjun ta' Sicilia, li timplimenta miżuri favur ix-xogħol, u awtorizzati bid-Deċiżjoni SG (95) D/15975, ma ġiex eżawrit.

- 4) L-ammont tal-interessi legali potenzjalment dovuti fil-każ ta' hłas tardiv tal-għajnuna awtorizzata mid-Deċiżjoni tal-1995 għal perijodu wara din id-deċiżjoni ma għandux jiġi inkluż mal-ammont tal-baġit awtorizzat min din id-deċiżjoni. Ir-rata tal-interessi u l-modalitajiet għall-applikazzjoni ta' din ir-rata jaqgħu taħt il-kamp tad-dritt nazzjonali.

Firem